

Świnka pospolita (*Chondrostoma nasus*), to gatunek ryby słodkowodnej z rodziny karpiowatych (Cyprinidae). Świnka występuje w zachodniej, centralnej i wschodniej Europie. Spotykana jest również na północy Europy na Litwie oraz na południu w Bułgarii. Nie występuje na półwyspie Iberyjskim, Apenińskim, Bałkańskim, Skandynawskim i Wyspach Brytyjskich.

Świnka zasiedla podgórskie rzeki leżące w tzw. krainie lipienia i brzany, o silnym i wartkim nurcie. W Polsce możemy ją spotkać głównie w południowych dopływach Wisły, takich jak San, Osława, Dunajec, Wisłok, Wisłoka.

Na terenie Powiatu Sanockiego świnka pospolita występuje licznie w rzekach San, Osława i Sanoczek. Na terenie Ukrainy w Rejonie Żydaczowskim szczególnie licznie występuje w rzece Stryj.

Ryba bytuje w dużych ławicach, na płyciznach nie przekraczających z reguły 2 metrów głębokości, o bystrym nurcie i kamienistym, piaszczystym lub lekko zamulonym dnie.

Świnka przeciętnie osiąga od 25 do 50 cm długości i waży maksymalnie 2 kg. Najdłuższe osobniki dorastają do 60 cm.

Ciało świnki jest wydłużone, bocznie spłaszczone o wrzecionowatej strukturze. Posiada małą głowę, otwór gębowy dolny (w kształcie szczeliny) z charakterystycznymi twardymi chrząstkowymi wargami, z których dolna o ostrej krawędzi pełni rolę skrobaczki.

Charakterystyczna głęboko wcięta w księżycowaty kształt płetwa ogonowa wyróżnia świnkę spośród pozostałych ryb karpiowatych. Płetwy grzbietowa i brzuszna osadzone na jednej linii.

Grzbiet ma szarozielony kolor, boki są jaśniejsze o srebrzystym połysku, brzuch ma barwę białą lub żółtawą. Ubarwienie boków oraz spodu głowy jest zielonoszare z pomarańczowym nalotem. Płetwy parzyste i odbytowa są czerwone, płetwa ogonowa – czerwono-brunatna, a w swej dolnej części bardziej czerwona.

Łuski pokrywające ciało są mocne osadzone, drobne, o zaokrąglonych kształtach. Linia naboczna biegnie prosto prawie na całej długości ciała, a tuż przy głowie nieznacznie jest wygięta.

W okresie rozrodu ubarwienie ciała staje się intensywniejsze, a na bokach tworzy się ciemna pręga. U samców na głowie, bokach ciała oraz na płetwach pojawiają się charakterystyczne rogowe brodawki (wysypka perłowa). U samic występowanie wysypki ogranicza się tylko do głowy.

Świnka na okres tarła odbywa migracje w górę rzek na obszary o lepiej natlenionych wodach. Do rozrodu przystępuje w okresie od marca do maja gdy temperatura wody osiągnie 12–18°C.

Widowiskowa wędrówka świnki na tarliska, kiedy to przemieszczające się ławice liczą nawet kilkanaście tysięcy ryb, porównywana jest często do tarła łososia na Alasce. To unikalne na skalę europejską zjawisko przyrodnicze odbywa się tuż pod powierzchnią wody, na piaszczystym oraz żwirowym

podłożu lub na kamiennym tak jak na rzece Oslawie. Podczas tarła ryby często wyskakują nad powierzchnię wody.

Tarło odbywa się w płytkich, kamienistych potokach i rzekach. Rozród odbywa się w miejscu o piaszczystym bądź żwirowym podłożu.

Ryba składa ok. 30 tys. jaj o zielonkawym kolorze. Wylęg młodego narybku odbywa się po około 10 do 30 dniach. Narybek początkowo chowa się pod kamieniami. Ryba dojrzewa po ok. 4 – 5 latach i dożywa nawet do 17 lat.

Ryba jest głównie roślinożerna, żywi się szczątkami roślin i innym pokarmem roślinnym (glonami okrzemkami itp.) znalezionym na dnie, zeskrobując je wargami z powierzchni kamieni oraz ryjąc w dnie rzeki. Odżywia się również małymi zwierzętami żyjącymi na dnie rzeki. Poszukując ich na dnie potrafi nawet przesunąć drobne kamienie.

Od kilkudziesięciu lat działająca na terenie Powiatu Sanockiego Społeczna Straż Rybacka wraz z Państwową Strażą Rybacką, w okresie tarła świnki prowadzą działania ochronne, które doprowadziły praktycznie do zaniku kłusownictwa. Do niedawna, pomimo okresu ochronnego, ryba ta padała ofiarą kłusowników, którzy później wykorzystywali ją często jako pokarm dla zwierząt hodowlanych.

Tarło świnki pospolitej w rzekach powiatu sanockiego oraz Rejonu Żydaczewskiego zostanie uwiecznione na „taśmach” filmu promocyjno–edukacyjnego, który zostanie zrealizowany w ramach niniejszego Projektu.

Tarło świnki pospolitej można zobaczyć na filmie amatorskim nagrany przez strażnika Społecznej Straży Rybackiej w Sanoku:

<https://www.youtube.com/watch?v=CqUoILfeh4>